

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Гринишин Наталія Михайлівна, 1995 року народження, громадянка України, освіта повна вища: закінчила у 2020 році Львівську національну музичну академію імені М. В. Лисенка за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво», виконала акредитовану освітньо-наукову програму доктора філософії зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» третього освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка від «19» червня 2025 року № 225, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради:

Любові Кияновської – докторки мистецтвознавства, професорки, професорки кафедри історії музики Львівської національної музичної академії імені М.В. Лисенка

Рецензентів:

Уляни Граб – докторки мистецтвознавства, професорки, завідувачки кафедри музичної медієвістики та україністики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка

Ірини Куриляк – кандидатки мистецтвознавства, доцентки, доцентки кафедри хорового та оперно-симфонічного диригування Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка

Офіційних опонентів:

Вікторії Кашаюк – кандидатки мистецтвознавства, доцентки, доцентки кафедри музичного мистецтва Волинського національного університету імені Лесі Українки

Ірини Бермес – докторки мистецтвознавства, професорки, завідувачки кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

на засіданні «01» вересня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво Гринишин Наталії на підставі публічного захисту дисертації «Роль хорового співу в процесі самоідентифікації української нації» за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Дисертацію виконано у Львівській національній музичній академії імені М. В. Лисенка Міністерства культури та стратегічних комунікацій України.

Наукова керівниця – Мирослава Новакович, докторка мистецтвознавства, професорка кафедри музичної медієвістики та україністики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Мета дослідження полягала в обґрунтуванні історичної ролі хорового співу в процесі самоідентифікації української нації. Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що, попри значний інтерес науковців до хорового мистецтва, окремі аспекти, зокрема його роль у формуванні української національної ідентичності, відображення в ньому естетичних кодів ментальних характеристик нації, а також феноменальна здатність хорової культури зберігати тривкість національних традицій у складних умовах соціально-політичних трансформацій, залишаються недостатньо вивченими. Пропонована робота дозволяє глибше зрозуміти духовну, культурну, ідентифікаційну, націєтворчу цінність українського хорового співу як виразника національної самосвідомості. У дисертаційному дослідженні розкрито сутність українського хорового співу як самобутнього явища, що має глибоке історичне, етнокультурне та ідентифікаційне підґрунтя. Визначено, що хорове виконавство в Україні є не лише однією із форм музичної діяльності, а й вагомим елементом духовного життя нації, чинником конструювання національної ідентичності та носієм культурної пам'яті. Доведено, що специфіка українського хорового співу зумовлена історичними, соціокультурними факторами та ментальними характеристиками українців. Виявлено, що одним із проявів української ментальності є схильність до малих форм організації, до перебування у групі. Це сформувало відповідний світогляд і тип реакцій українців на навколишній світ. Простежено тенденції історичного розвитку української хорової культури в контексті тріади національних архетипів *Дому – Поля – Храму*. Зауважено, що кожен з архетипів, запропонованої філософом С. Кримським тріади, є безпосередньо пов'язаним з українським гуртовим співом. Цей зв'язок реалізувався через народні звичаї та обряди, характерною рисою яких з давніх часів було спільне музикування.

Традиції народного багатоголосого хорового виконавства, календарно-обрядова пісенність, історичні пісні стали основою формування українського хорового мислення, яке, в деякій мірі, продовжило свій розвиток в церковному багатоголосому співі та професійній хоровій творчості. Особливу увагу приділено церковному багатоголосю, зокрема партесній традиції, що набула широкого розповсюдження в Україні у XVII ст. й відіграла важливу роль у релігійному та культурному спротиві українців асиміляційним процесам. Окреслено внесок визначних діячів українського музичного мистецтва (Д. Бортнянського, М. Вербицького, І. Лаврівського, М. Лисенка, К. Стеценка, С. Людкевича, О. Кошиця та ін.) у формування професійного хорового репертуару, збагачення національного музичного стилю та утвердження

української вокально-хорової традиції як повноцінного складника європейської музичної культури. Розглянуто європейські передумови діяльності громадсько-культурних і хорових товариств у Галичині. Підкреслено, що у ХІХ – на початку ХХ ст. хорова музика посідає панівні позиції в ієрархії жанрів, відіграє важливу роль у національно-культурному відродженні, стає виразником духовних і патріотичних ідеалів, а також унікальною по своїй суті творчою лабораторією українських композиторів. До створення вокальних і хорових творів їх спонукали шевченківські концерти й діяльність в останній чверті ХІХ – початку ХХ ст. численних хорових колективів, які відчували нестачу національного музичного репертуару. Це, однаковою мірою, стосувалося як мистецького життя Галичини, так і Наддніпрянської України. Жанровий канон не є результатом спроможності композиторів писати у тих чи інших жанрах, а формується на основі суспільного запиту, коли існує чітка потреба суспільства у певних музичних жанрах. У контексті еміграційного середовища хоровий спів виступає важливим засобом збереження культурної національної спадщини, чинником, що сприяє консолідації українських громад та формою мистецької репрезентації України у світі. Висвітлено концертну діяльність Української Республіканської Капели О. Кошиця та хору Д. Котка.

Практичне та теоретичне значення дисертації полягає у можливості використання основних положень роботи, її матеріалів, узагальнень та висновків в курсах з історії української музики, розробці програм з хорознавства та хорової музичної культури, в курсі історії розвитку хорового виконавського мистецтва. Наукова новизна дослідження полягає у спробі комплексного аналізу українського хорового співу, розкриваючи його ментальні детермінанти в історичному контексті та роль в процесі конструювання національної ідентичності українців.

Здобувачка має три одноосібні наукові публікації за темою дисертації у спеціалізованих фахових виданнях категорії «Б», затверджених МОН України.

Статті у спеціалізованих фахових виданнях категорії «Б»

1. Гринишин Н. Український хоровий спів як засіб конструювання національної ідентичності. *Fine Art and Culture Studies*. Луцьк, 2023. № 6. С. 9 – 15. DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2023-6-2>
2. Гринишин Н. Вплив церковного багатоголосого хорового співу на українські культурні та націєтворчі процеси. *Fine Art and Culture Studies*. Луцьк, 2024. С. 17 – 22. № 3. DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2024-3-3>
3. Гринишин Н. Літургійний цикл І. Лаврівського в контексті стилєвих змін творчості митця. *Українська музика: науковий часопис*. Львів, 2024. № 3-4 (50-51). С. 7 – 15. DOI <https://doi.org/10.32782/2224-0926-2024-3-4-50-51-1>

У дискусії взяли участь (голова, рецензентки, офіційні опонентки, інші присутні) та висловили зауваження:

Любов Кияновська – докторка мистецтвознавства, професорка, професорка кафедри історії музики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка – голова ради;

Уляна Граб – докторка мистецтвознавства, професорка, завідувачка кафедри музичної медієвістики та україністики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка – рецензентка;

Ірина Куриляк – кандидатка мистецтвознавства, доцентка, доцентка кафедри хорового та оперно-симфонічного диригування Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка – рецензентка;

Вікторія Кашаюк – кандидатка мистецтвознавства, доцентка, доцентка кафедри музичного мистецтва Волинського національного університету імені Лесі Українки – офіційна опонентка;

Ірини Бермес – докторка мистецтвознавства, професорка, завідувачка кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка – офіційна опонентка.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Наталії Гринишин ступінь доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво галузі знань 02 Культура і мистецтво.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Любов КИЯНОВСЬКА

